

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: Biodynamické zemědělství v geografických souvislostech

Autor práce: Bc. Hana Bučková

1. Obsah práce

Cíle, výzkumné otázky, hypotézy (přiměřenost cílů, geografický charakter a relevance cílů, teoretické podložení hypotéz aj.)

Cíle práce jsou stanoveny vhodně; i když v textu byl do jejich popisu vložen již i detailní popis dotazníku pro zemědělce (s. 70). Výzkumné otázky a hypotézy jsou stanoveny vcelku vhodně; v hypotéze č. 3 však autorka směřuje otázku množství výzkumů a jejich konkrétní výsledky, a hypotéza č. 5 se vztahuje spíše k rešerši literatury než k autorčinu výzkumu.

Co se týče samotného biodynamického zemědělství (BDZ): autorka sice nezamlčuje, ale dostatečně nezdůrazňuje výzkumy, označující tento směr za okultní a nevědecký (zejm. kap. 4.5 až 4.11); přitom jsou jejich závěry jednoznačné: základy biodynamického zemědělství (tj. např. vliv speciálních přípravků, astronomických rytmů apod.) jsou buď vyvrácené či neověřitelné, viz i literatura kterou autorka sama cituje (Kirchmann; Mayoral a kol.; Chalker-Scott; a další). Řada míst textu práce je navíc formulována tak, jako by základy a podstata biodynamického zemědělství byly vědecky ověřené a jednalo se o objektivní fakta; jako jeden příklad za mnohé uvádím tvrzení, že „Saturn posiluje procesy spojené s křemíkem, což vede k vyšší produkci plodin.“ (s. 41) – to zcela odporuje moderní vědě, a přitom je toto tvrzení sice doplněno odkazy na literaturu, ale formulováno jako „fakt“, který autorka nezpochybňuje.

Práce s literaturou (teoretické ukotvení práce, diskuse a kritické zhodnocení literatury aj.)

Velmi oceňuji a vyzdvihuji velké a nadstandardní množství použité literatury, vč. množství aktuálních odborných článků v anglicky psaných časopisech. Na druhou stranu nutno říci, že autorka cituje vedle kvalitních a respektovaných časopisů i články z relativně okrajových periodik s nejistou kvalitou a redakčními radami, které nevzbuzují plnou důvěru; jako příklady uvádím International Journal of Complementary & Alternative Medicine či Trakia Journal of Sciences.

Rešeršní část je navíc velmi dlouhá (více než 1/2 textu; zejm. kap. 4.5 až 4.7), přitom není pokryta cíli práce, tj. není úplně jasné, proč byla v takovém rozsahu zařazena.

Metodika práce (vhodnost aplikovaných metod, kvalita a vhodnost použitých dat aj.)

Metody a data byly zvoleny vcelku vhodně; i když v dané kapitole (kap. 6) by mohl být uveden podrobnější popis zpracování a analýzy dat.

Je škoda, že se autorce vrátilo tak málo dotazníků (7 z 24), s tím se však samozřejmě nedá nic dělat. Na s. 75 je uvedeno, že pro rozhovory byly vybrány 3 statky, ale není řečeno, jak byly vybrány (pouze, že jsou reprezentativní – ale jak?); na s. 86 je naopak uvedeno, že rozhovory byly provedeny

na 2 statcích (a s dalšími 2 probíhala elektronická komunikace).

Analytická část práce (*správnost a interpretace výsledků, detailnost, struktura a provázanost analýzy*)

Výsledková část práce je na vcelku slušné úrovni. Na některých místech je však poněkud popisnější a obsahuje méně snahy o interpretaci zjištění; týká se to např. kapitoly 7.1.1 (vývoj BDZ v Česku), ale i zpracování rozhovorů, při němž se autorka omezila spíše na popis jejich obsahu, bez využití hlubších analytických (kvalitativních) metod.

Ne zcela dostatečně byla analyzována otázka dotací a jejich vlivu na BDZ (s. 102 a 103); výše dotací ze Společné zemědělské politiky pro jednotlivé farmy je přitom veřejně dostupná informace.

Závěry práce (*odpovědi na výzkumné otázky, zasazení závěrů do širšího kontextu výzkumu aj.*)

Závěrečná část práce je na vcelku slušné úrovni; autorka se vrací k výzkumným otázkám a hypotézám, komentuje jejich platnost a srovnává je s literaturou.

2. Formální náležitosti práce (zatrhněte Vaši volbu)

Formální úprava: výborná / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Stylistická úroveň: výborná / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Citační úroveň: výborná / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Komentář (vč. kvality grafiky, (ne)přiměřenosti délky práce aj.)

Úroveň textu je slušná, pouze místy se vyskytují vyšínutí z větné vazby či krkolonné formulace. Na s. 75 se odkazuje na „Přílohu 2“, kterou jsem však neměl k dispozici.

3. Souhrn

Celkové zhodnocení práce (*vč. přínosů práce, provázanosti teoretické a analytické části aj.*)

Práce je na vcelku slušné úrovni. Vyzdvihuji a vysoce oceňuji, že autorka práci zjevně věnovala nadstandardní množství času a úsilí (a též nadšení), a to zvláště rešeršní části. Analytická část práce je rozsahem menší, nicméně část rešeršní to dostatečně kompenzuje. Vlastní výzkum i analýza byly provedeny korektně a i přes mé výše uvedené dílčí výhrady jsou v pořádku.

Určité otazníky se vznáší nad výkladem biodynamického zemědělství v práci. Autorka korektně vědecky analyzuje geografické aspekty něčeho, co vědecký základ postrádá. To je samozřejmě zcela v pořádku, problémem by však mohlo být, pokud by to autorka dostatečně jasně neuváděla. Pokud se vrátím k úvodnímu příkladu se Saturnem: pokud jej autorka uvádí jako tvrzení zastánců BDZ, pak je to v naprostém pořádku, ale pokud jej uvádí jako objektivní fakt, tak odporuje moderní vědě.

Práci doporučuji k obhajobě. Považuji však za vhodné, aby byly v průběhu obhajoby diskutovány dotazy, vztahující se k podstatě biodynamického zemědělství.

Předloženou práci **doporučuji / nedoporučuji** k obhajobě. (zatrhněte Vaši volbu)

Otázky k obhajobě

Může autorka vyjasnit a upřesnit, zda a jaké přesně dotace dostávají sledované farmy v rámci Společné zemědělské politiky? Daná kapitola (s. 102/103) je v tomto poněkud strohá a nejasná.

Obecně k biodynamickému zemědělství (lze diskutovat najednou):

- Převažují v odborných časopisech, zejm. v těch s IF, články potvrzující či vyvracející základy BDZ? Jsou základy BDZ vědecké a vědecky prokázané, či alespoň prokazatelné?
- K uvedenému příkladu se Saturnem (jeden případ z mnoha): byl myšlen jako tvrzení zastánců BDZ či jako objektivní fakt?
- Na s. 71 autorka mezi cíli práce uvádí: „Velice často je také biodynamika kritizována z důvodu nevěrohodnosti a bývá označována za pseudovědu. Cílem je toto tvrzení zhodnotit, zdůvodnit nebo vyvrátit.“ K jakému výsledku autorka dospěla?

Datum: 4. 9. 2024

Autor posudku: Mgr. Jan Kabrda, Ph.D.

Podpis: